

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1921 kl. 11 f. m.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner angående uppskov
med skyldigheten för landsting att anordna skyddshem.*

Närvarande: herrar von Sneidern, Carl E. Svensson*), Petrén*), Boberg, von Koch, Frändén*), Ivar Pettersson*), Julin, Magnusson i Kalmar, Andersson i Knäppinge, Karlsson i Gasabäck, Hagman*),¹ Magnusson i Skövde, Nilsson i Vibberbo*), Carlsson i Solberga*) och Holmström.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehåft två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen nr 6 i första kammaren av herrar *Petrén* och *Frändén* samt nr 54 i andra kammaren av herr *Bengtsson* i Norup, i vilka motioner föreslagits, att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring i lagen om ändrad lydelse av 14, 15 och 23 §§ i lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, att stadgandena i 14 § behövde tillämpas först från och med den 1 januari 1925.

Till stöd för berörda hemställan hava av motionärerna anförts följande:

»Vid 1919 års riksdag beslöts i anledning av en kungl. proposition sådan ändring av lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, att det blev föreskrivet (14 §), att det 'för varje landstingsområde samt för varje stad, som ej deltagar i landsting, skall finnas skyddshem med erforderligt antal platser'. Enligt riksdagens beslut skall denna bestämmelse äga tillämpning från och med den 1 januari 1922.

Nu har det emellertid från flera landsändar upplysts, att det stött på alldeles speciella svårigheter att fastställa det nödiga antal skyddshemsplatser, som de olika länen borde förfoga över. De utredningar, som i detta hänseende blivit gjorda under kristiden, vilken företedde stark ökning av vanart bland barn och ungdom, ha givit alldeles för höga

tal, som icke mera äro tillämpliga, sedan vanarts- och brottslighetssiffrorna efter kristidens slut åter sjunkit så högst väsentligt. Ett flertal landsting hava därför ännu icke kunnat fatta något beslut i frågan. Vid den av Svenska fattigvårdsförbundets barnavårdsutskott sistlidne oktober anordnade konferensen om skyddshemsverksamhetens organisation uttalades också allmänt önskvärdheten av att tiden för skyddshems anordnande bleve utsträckt, på det att landstingen måtte få tillfälle att samråda med varandra och en utredning om platsbehovet efter mera enhetliga grunder kunde hinna bli verkställd.

Då samarbete mellan så sällan sammanträdande korporationer som landstingen kräver sin tid, men sådant samarbete har stor betydelse för möjliggörande av att skyddshemsverksamheten blir ordnad på det bästa sättet, ligger häri onekligen ett starkt skäl för att tiden för den ifrågasvarande lagändringens ikraftträdande något framflyttas. Även andra tungt vägande skäl för en sådan åtgärd kunna emellertid anföras. Ett sådant skäl är det framlagda förslaget om statens övertagande av åkerbrukskolonien Hall för att av densamma skapa en centralanstalt för skyddshemsväsendet i Sverige. Ett realiserande av detta förslag skulle nämligen icke oväsentligt inverka på frågan om upprättandet av nya skyddshem för de olika landstingsområdena, i det att landstingen vid planerandet av sådana givetvis böra veta, vilka kategorier vanartade komme att omhändertagas å statens skyddshem. Vidare är det högeligen önskvärt, att fattigvårdslagstiftningskommitténs väntade betänkande om ny barnavårdslagstiftning avgivits och underkastats prövning, innan landstingen bliva nödsakade att definitivt ordna sitt skyddshemsväsen, så att hänsyn härvid kan tagas till däri förekommande bestämmelser.»

Genom 1902 års lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn anförtröddes landstingen den viktiga uppgiften att anordna i lagen angivna skyddshem, men först genom den år 1919 antagna ändrade lydelsen av § 14 *älades* landstingen att före viss tid (den 1 januari 1922) anordna skyddshem med erforderligt antal platser. Redan innan upprättandet av skyddshem blev obligatoriskt för landstingen hade ett stort antal av dessa gått i författning om att bereda skyddshemsvård, och även under de nu gångna krisåren hava några landsting med berömvärd intresse lyckats ordna denna betydelsefulla angelägenhet. Det är givetvis synnerligen önskligt att även de landsting, som ännu ej anordnat skyddshem, så snart som möjligt måtte gå i författning härom. Emellertid har, såsom motionärerna meddela, från ett flertal på detta område sakkunniga personer uttalats önskan om några

Utskottet.

års uppskov med skyldigheten att anordna skyddshem. Närmaste anledning här till har varit, att man ej ansett tillrädligt att bygga behovet av erforderliga skyddshemsplatser på de erfarenheter, som kristiden med dess starka ökning av vanart bland barn och ungdom givit. Det lika kraftiga sjunkandet av vanarts- och brottslighetssiffrorna efter kristidens slut har ock föranlett en hel del landsting att uppskjuta avgörandet av frågan om anordnande av skyddshem. Enligt vad utskottet inhämtat hava vid landstingens sammanträden år 1920 i fråga om anordnande av skyddshem för flickor 17 landsting och i fråga om skyddshem för gossar 11 landsting uppskjutit fattande av avgörande beslut. Så som förhållandena utvecklats sig anser utskottet därför, att den uttalade önskan om uppskov bör tillmötesgå. Vad som nu är av nöden är en under något så när normala förhållanden verkställd beräkning av behovet av skyddshemsplatser samt samarbete mellan landsting och i landsting ej deltagande städer för fyllande av det konstaterade behovet av platser genom nybyggnader och genom utnyttjande av redan befintliga skyddshem, kommunala och enskilda. På så sätt undviks, att flera skyddshem anordnas, än som äro behöfliga, och förhindras, att redan i verksamhet varande ej bliva till fullo utnyttjade.

En sådan utredning och ett sådant samarbete är igångsatt av representanter för av landsting och stadsfullmäktige tillsatta kommittéer för skyddshemsfrågans lösning. För frågans rationella lösning på detta sätt fordras emellertid uppenbarligen längre tid än innevarande år. Ett uppskov på tre år med den nya bestämmelsens ikraftträdande anser utskottet däremot böra lämna vederbörande god tid för såväl utredning och fattande av beslut som hemmens anordning, varför man inom denna tidsfrist kan förvänta samtliga nödiga skyddshem i verksamhet.

På grund av vad sålunda anförts och med hänvisning till av motionärerna anförda skäl får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna nr 6 i första kammaren och nr 54 i andra kammaren måtte för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 6 juni 1919 om ändrad lydelse av 14, 15 och 23 §§ i lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Häri genom förordnas, att övergångsbestämmelserna till lagen den 6 juni 1919 om ändrad lydelse av 14,

15 och 23 §§ i lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn skola, i vad de innehålla föreskrift angående ikraftträdandet av 14 §, erhålla den ändrade lydelse, att stadgandena i berörda § skola tillämpas först från och med den 1 januari 1925.

Stockholm den 17 februari 1921.

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.
